

ПЕРЕДМОВА

У черговому збірнику «Актуальні проблеми держави і права» представлені переважно результати фундаментальних і прикладних досліджень, які здійснювалися на протязі 2012-2013 років у Національному університеті «Одеська юридична академія», і були присвячені найбільш важливим для держави і суспільства проблемам у рамках таких тем, як «Наукове та законодавче забезпечення реалізації концепції кримінальних проступків у кримінальному праві України»; «Методологічне підґрунтя вдосконалення цивільного законодавства України»; «Організаційно-правове забезпечення державної підтримки розвитку морегосподарського комплексу України»; «Правові проблеми захисту авторських та суміжних прав від контрафакції, піратства та плагіату»; «Розробка та удосконалення чинного законодавства щодо зміцнення правозахисного потенціалу судів, органів прокуратури та інших правоохоронних органів»; «Комплексне дослідження доказової діяльності суду (судді) у кримінальному процесі України».

У збірнику наукових праць розглядаються також інші важливі для сучасної юриспруденції проблеми, які мають як теоретичне, так і практичне значення.

Великий інтерес викликають філософсько-правові дослідження. Так, О.В. Грищук пише про філософсько-правові аспекти взаємозв'язку людської гідності та природного права. З токи зору авторки, проблема взаємозв'язку людини і права є однією з найбільш актуальних у філософії права. Вона включає в себе дослідження сутності, природи та призначення людини, її сучасного та майбутнього буття, а також особливостей буття права, розуміння його змісту та структури. За думкою автора, сьогодні право розглядається як невід'ємне від форм буття людини, воно органічно вплетене у суспільні відносини і є ефективним засобом для задоволення потреб та інтересів людей.

Вчені також відмічають, що актуальним та досі не вирішеним питанням філософсько-правового характеру залишається філософсько-правовий вимір правоохоронної функції держави, що обумовлює потреби у відповідних наукових дослідженнях. Необхідно вирішити такі завдання, як надання філософської оцінки та тлумачення категорії правоохоронної діяльності, дослідження змісту та зв'язку такої оцінки із правоохоронною функцією держави, висвітлення проблем, що склалися у філософській думці із відповідного питання (В. І. Буюклі).

Актуальними є теоретичні дослідження європейської інтеграції, висвітлення різних науково-теоретичних підходів та шкіл аналізу в рамках європейських інтеграційних об'єднань, що є важливим в умовах сучасного суспільно-державного розвитку України (Трихліб К. О.) Автором проаналізовано теоретичні підходи і концепції різних шкіл вчених щодо визначення поняття «інтеграція», передумов виникнення та причин розвитку європейської інтеграції і, зокрема, сутність і зміст теорії європейської правової інтеграції, акцентується увага на розкритті змісту теорії правової інтеграції в рамках європейських інтеграційних об'єднань.

Сподіваюсь, що результати фундаментальних та прикладних наукових досліджень також зацікавлять широко коло науковців, практиків, законодавців. Важливе значення для розвитку кримінального та кримінального процесуального права має фундаментальне дослідження за темою «Наукове та законодавче забезпечення реалізації концепції кримінальних проступків в кримінальному праві України», Відомо, кримінальне право України в сучасних умовах зазнало багато змін, обумовлених динамікою суспільних процесів, характеристиками суспільно-політичного розвитку, особливостями та потребами реагування на актуальні загрози безпеці особистості, суспільству, державі. У рамках вказаної теми вченими розроблено концепцію запровадження інституту кримінального проступку; обґрунтовано, що підставою для притягнення до кримінальної відповідальності за кримінальні проступки та злочини має бути склад кримінального правопорушення, а не склад злочину та склад кримінального проступку, як пропонується в проектах зако-

нів щодо запровадження інституту кримінального проступку. Автори доводять, що найбільш послідовним способом трансформації окремих адміністративних правопорушень, що не є управлінськими, та злочинів невеликої тяжкості у кримінальні проступки, є викладення Кримінального кодексу у новій редакції, а не прийняття окремого Кодексу кримінальних проступків або окремого Закону України «Про кримінальні проступки». Разом з тим, дослідження має практичне значення в сучасних умовах, зокрема, може бути використано при розробці проекту Закону України «Про кримінальні проступки» або проекту Закону України «Про внесення змін та доповнень до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків».

На підставі отриманих результатів у рамках теми «Комплексне дослідження доказової діяльності суду (судді) у кримінальному процесі України» розроблені пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України щодо доказової діяльності суду та слідчого судді у кримінальному процесі на основі робочої гіпотези про те, що активність слідчого судді у судово-контрольному провадженні та суду у судових стадіях кримінального провадження має бути необхідною та достатньою для визначення законності та обґрунтованості обмеження конституційних прав та свобод особи у досудовому провадженні та належного застосування норм матеріального права при постановленні вироку (ухвали) суду.

Слід зазначити результати досліджень у галузі цивільного та господарського права, які будуть, безсумнівно, сприяти подальшому вдосконаленню українського законодавства. Практична цінність результатів проведених досліджень полягає як у теоретичних висновках, так і у запропонованих шляхах вдосконалення цивільного та господарського законодавства України щодо досліджуваних питань з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Під час виконання дослідження за темою «Організаційно-правове забезпечення державної підтримки розвитку морегосподарського комплексу України» показана роль та місце морегосподарського комплексу України в національній економічній системі, регіональному та міжнародному ринках транспортних послуг. Авторами визначено основні проблеми функціонування морегосподарського комплексу України. Зокрема, основними негативними державорегулюючими чинниками, які гальмують розвиток конкурентного середовища в транспортній сфері, вченими названо недосконалість та значною мірою відсутність інституційних засад функціонування транспортного комплексу, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність ефективної стратегії соціально-економічного розвитку транспортної галузі, корупція, політична нестабільність тощо. У контексті інституційних засад було розглянуто роль та значення міжнародного комерційного арбітражу, ефективна діяльність якого, поряд із діяльністю господарських судів, має служити умовою утвердження господарського правопорядку у сфері морегосподарського комплексу, що має безпосередній зв'язок із сферою зовнішньоекономічної діяльності.

Вчені вказують на особливості організаційно-правових процедур щодо підготовки України до вступу в силу Конвенції про працю в морському судноплаванні 2006 р. (Бабін Б.В.). Вказано на заходи, вжиті компетентними органами влади та структурами громадянського суспільства у цій сфері, надано авторські пропозиції для покращення ситуації, що склалася.

Впевнений, що матеріали, представлені в цьому збірнику, сприятимуть розвитку юридичної науки та наближенню вітчизняної правової системи України до сучасних світових стандартів.

Сергій КІВАЛОВ,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
народний депутат України